

MEMENTÓ 2009

Az emlékezés közös kötelesség

Magyaroknál 1994 óta emlékeznek meg a helyi zsidóság 1944-es deportálásáról

– Szép idő volt 1944. április 26-án, szerdán reggel Magyaroknál. Akkor még kevesen sejtették azt, ami néhány órával később bekövetkezett. A fasiszta karhatalom házról házra járva kezdte begyűjteni a helybeli zsidóságot. A Népkertről indultak és haladtak a város másik vége felé, hogy végül a 189 magyaroknál ártatlan embert a Fruzsina iskola udvarába vigyék, ahonnan este 6 körül beterték őket a déli irányból érkezett vonat zárt vagonjaiba, amelyekben már ott szenvedtek a bácsföldvári, óbecsei, péterrévei, adai, zentai és más településekről származó zsidók száza. Az útirány Szeged volt, majd Baja, ahol aztán még két hónapig fogva tartották őket. Azután nyomuk veszett. A száznyolcvankilencből csak kevésnek adatott meg, hogy valaha is viszontlássák szeretett Kanizsáját – ezekkel a szavakkal vezette be az idei április 26-i megemlékezést **Weiss Zoltán** a magyaroknál zsinagóga helyén lévő ház falán elhelyezett emléktábla előtt. – Ezeknek az embereknek egyetlen bűnük zsidóságuk volt, amellelt, hogy mindannyian kanizsainak és magyarok is vallották magukat. Hatvanöt évvel később is feltehetjük a kérdést: lehet-e megbékélni felejtés nélkül?

– A zsidóság elhurcolása az emberiség történelmének kitörölhetetlen székgyene. Nem lehet elfeledni a történeteket, mert csak ez lehet a záloga, hogy ilyesmi ne ismétlődjön meg – mondta megemlékezésében **Nyilas Mihály**, Magyaroknál polgármestere. – Senki sem ítéltkezhethet más ember felett csak azért, mert annak más a vallása, más a nyelve és más a bőrszíne.

– Kanizsát a nyári forróságban szeretem a legjobban, amikor a levegő sem rezdül és nem zizzennek a falevelek sem. Olyankor olyan, mintha megállna az élet – kezdte beszédét **Szabados Róbert**, a Szerbiai Zsidó Egyházközösségek Szövetségének alelnöke. – Azon a bizonyos áprilisi napon az itteni zsidó

polgárok számára valójában megállt az élet. Lelki és fizikai értelemben egyaránt, mert valamennyiüket a biztos halálba vitte a vonat. Ártatlanul.

A Mementót Magyaroknál már tizenöt éve megszervezik, elsőként a valamikori Jugoszlávia területén – a Szabadkai Zsidó Egyházközösség támogatásával és képviselőik jelenlétében. A megemlékezést ezúttal is megtisztelték ittélükkel és aktív szerepet is vállaltak benne. Egyikük zsidó gyászéneket adott elő, másikkuk emlékimát mondott el a halottakért. A Mementóra minden évben új versével jelentkező, de tavaly elhunyt **Klein Ferenc**, a Magyaroknálról Izraelbe került zsidó polgártársunkra **Korencsi László** tanár úr emlékezett, majd Weiss Zoltán szavalta el tavaly írt utolsó versét. A *Hulló csillagok* című költeményt **Bús János** történelemtanár tolmácsolásában hallhatták a megjelentek. A zentai **Verebes Krnács Erika**, **Hajnal Anna** és **Zsoldos Ervin** egy verses, zenés emlékköszöntővel mutatkoztak be, majd befejezőként a jelenlévők elhelyezték a megemlékezés virágait. Az emléktáblára koszorút helyeztek a helyi önkormányzat, a Szabadkai Zsidó Hitközség, Topolya polgárainak képviselői és a Vajdasági Szociáldemokrata Liga községi szervezetének küldöttsége, egyetlenként a magyaroknál zsidó pártok közül.

A személyes emlékeket is felvonultató, mélyen megható megemlékezés méltó volt az ártatlanul halálba küldött magyaroknál zsidók emlékéhez. Előbb-utóbb talán azok is, akik ezúttal nem jöttek el, bár ott lett volna a helyük, rájönnek majd arra, hogy az emlékezés mindannyiunk közös kötelessége. Az eltelt másfél évtized alatt ugyanis most került fel legkevesebb koszorú az emléktáblára.

BÖDŐ Sándor